

IX. Kansankirjaston ja lukusalin Hallitus.

„Päälaitoksessa, Rikhardinkatu 3, on kirjasto vuonna 1903 ollut yleisön käytettävänä joka päivä, paitsi pitkänäperjantaina (10 p:nä huhtikuuta), jouluaattona ja joulupäivänä sekä kesäkuun 11 p:stä elokuun 31 p:ään, jolloin se, niinkuin tavallista kesällä, pidettiin auki ainoastaan maanantaina, keskiviikkoina ja lauantaina (juhannuspäivänä, joka sattui keskiviikoksi, oli kirjasto suljettuna). Jokapäiväinen lainausaika on ollut sama kuin edellisenä vuonna: arkipäivinä kirjaston ruotsalaisella osastolla kl. 1—3 sekä 5—8 i. p., suomalaisella osastolla kl. 5—8 i. p., sunnuntaina ja juhlapäivinä kl. 4—7 i. p.; keskiviikkona 26 p:nä elokuuta oli kirjasto yleisön käytettävänä ainoastaan kl. 6 1/4:een i. p., kun poliisivalta Painoylihallituksen puheenjohtajan hankkimasta Lääninhallituksen määräyksestä sulki kirjastotalon kotietsinnön toimittamista varten. Kaikkiaan pidettiin kirjasto vuonna 1903 auki 314 päivänä, kun päivän luku vuonna 1902 oli 302.

Kirjastojen
aukipitäminen.

Sörnäisten haaraosastossa on kirjasto tammik.—toukok. sekä syysk.—jouluk. ollut yleisön käytettävänä kl. 6—9 i. p. kaikkina arkipäivinä, paitsi keskiviikkoina, sekä sunnuntai- ja juhlapäivinä kl. 4—7; kesäk.—elok. sitä vastoin ainoastaan tiistaina, torstaina ja lauantaina kl. 6—9 i. p. Pitkänäperjantaina, juhannuspäivänä (joka oli tiistai), jouluaattona ja joulupäivänä pidettiin kirjasto suljettuna. Lainauspäiviä kertomusvuoden kuluessa oli 269 (edellisenä vuonna 264).

Töölön haaraosastossa on kirjastoa pidetty auki samoina päivinä kuin päälaitoksessa; kesänäikaan (kesäk.—elok.) kuitenkin ainoastaan keskiviikkona ja lauantaina. Lainausaika oli koko vuoden sama: kl. 5—7 i. p. Lainauspäiviä oli 295 (edellisenä vuonna 291).

Kirjalainojen luku on vuonna 1903 sekä päälaitoksessa että haaraosastoissa jonkun verran lisääntynyt. Pääkirjastossa annettiin 120,450 lainaa, vuonna 1902: 119,360; Sörnäisten haaraosastossa 17,722 lainaa, vuonna 1902: 16,822, sekä Töölön haaraosastossa 2,250 lainaa, vuonna 1902: 1,610. Yhteensä oli lainain luku kaikissa laitoksissa 140,422,

Lainausliike.

vuonna 1902: 137,792, vuonna 1901: 136,062 ja vuonna 1900: 119,071. Keskimäärin oli lainoja lainauspäivää kohti pääkirjastossa 383, Sörnäisten haaraosastossa 66, Töölön haaraosastossa 8, yhteensä 457; vastaavat luvut vuonna 1902 olivat: 395¹⁾, 64, 5,5, 464,5. — Lainoista maksettiin pääkirjastossa 77,772 (1902: 75,549) aina kerralta, kun taas 39,307 (1902: 40,465) annettiin puolenvuoden tilauksesta ja 3,371 (1902: 3,346) kuukausitilauksesta; Sörnäisten haaraosastosta annettiin 12,597 (1902: 12,634) kerralta maksettavaa lainaa, 4,627 (1902: 3,507) puolenvuoden tilauksesta ja 498 (1902: 681) kuukausitilauksesta; Töölön haaraosastosta 2,047 (1902: 1,365) kerralta maksettavaa lainaa, 189 (1902: 197) puolenvuoden ja 14 (1902: 48) kuukausitilauksesta; yhteensä maksettiin siten kaikissa kolmessa laitoksessa 92,416 (1902: 89,548) lainaa kerralta, 44,123 (1902: 44,169) annettiin puolenvuoden ja 3,883 (1902: 4,075) kuukausitilauksesta. — Lainatuista kirjoista oli: pääkirjastossa 78,426 (65,11 %) ruotsalaisia ja 42,024 (34,89 %) suomalaisia; Sörnäisten haaraosastossa 5,831 (32,90 %) ruotsalaisia ja 11,891 (67,10 %) suomalaisia; Töölön haaraosastossa 1,418 (63,02 %) ruotsalaisia ja 832 (36,98 %) suomalaisia; yhteensä 85,675 (61,01 %) ruotsalaisia ja 54,747 (38,99 %) suomalaisia. Vastaavat luvut vuodelta 1902 olivat: pääkirjastossa 79,108 (66,28 %) lainaksi annettuja ruotsalaisia kirjoja ja 40,252 (33,72 %) suomalaisia; Sörnäisten haaraosastossa 5,947 (35,35 %) ruotsalaisia ja 10,875 (64,65 %) suomalaisia; Töölön haaraosastossa 888 (55,16 %) ruotsalaisia ja 722 (44,84 %) suomalaisia; yhteensä 85,943 (62,37 %) ruotsalaisia ja 51,849 (37,63 %) suomalaisia. Seikkaperäisiä tilastollisia tauluja lainauksesta seuraa tämän kertomuksen mukana.

Pääkirjastossa vuonna 1903 annetuista lainoista on 90 vielä takaisin tuomatta, nimittäin: tammikuulta 4, helmikuulta 6, maaliskuulta 9, huhtikuulta 15, toukokuulta 22, kesäkuulta 6, heinäkuulta 9, elokuulta 5, syyskuulta 4, lokakuulta 1, marraskuulta 6 ja joulukuulta 3. Sörnäisten haaraosastossa annetuista lainoista on 4 takaisintuomatta, nimittäin huhtikuulta 1, heinäkuulta 1, elokuulta 1 ja lokakuulta 1. Töölön haaraosastossa on takaisinsaamatta 3 lainaa, Yhteensä on takaisintuomattomia lainoja 97.

¹⁾ Melkoinen keskimäärän vähentyminen pääkirjastossa, 395:stä 383:een, viittaa alkavaan taantumiseen viime vuosien tavattoman suuresta lainauksen lisääntymisestä, joka oli 269 lainasta päivää kohti vuonna 1898 395:een vuonna 1902.

Kirjavaraston muutokset vuonna 1903 näkyvät seuraavasta taulusta: Kirjavaraston muutokset.

Osasto	N i d o k s i a				
	Tamm. 1 p:nä 1903	Poistottuja 1903	Saatuja 1903	Lisäys 1903	Tamm. 1 p:nä 1904
Ruotsalainen	19,140	413	1,081	668	19,808
Suomalainen	11,929	141	1,007	866	12,795
Summa	31,069	554	2,088	1,534	32,603

Lahjoja on Laitos saanut lääkintöneuvoksen rouvalta L. Florinilta ja kamreeri V. Jacobsonilta. Lahjoja.

Painosta on vuonna 1903 julaisu ruotsalainen ja suomalainen lisäluettelo, käsittävä vuonna 1902 kirjastoon kankitut kirjat, sekä uudet painokset 1898 ja 1899 vuosien ruotsalaisista lisäluetteloista. Luettelot.

Tulot kirjastojen lainausliikkeestä ovat olleet seuraavat: Tulot.

K u u k a u s i	Pääkirjas- tossa		Sörnäisten haaraosas- tossa		Töölön haaraosas- tossa		Summa	
	<i>Shyl.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Shyl.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Shyl.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Shyl.</i>	<i>ruä.</i>
Tammikuu	748	90	115	35	12	70	876	95
Helmikuu	677	35	88	90	15	30	781	55
Maaliskuu	693	15	94	20	16	30	803	65
Huhtikuu	624	85	76	95	11	95	713	75
Toukokuu	465	40	66	60	10	75	542	75
Kesäkuu	323	80	53	70	5	25	382	75
Heinäkuu	369	10	52	55	5	10	426	75
Elokuu	375	55	62	85	5	85	444	25
Syyskuu	553	05	78	80	8	80	640	65
Lokakuu	699	—	90	70	14	30	804	—
Marraskuu	662	55	97	25	14	85	774	65
Joulukuu	594	45	92	35	14	75	701	55
Summa	6,787	15	970	20	135	90	7,893	25

Nämä määrät jakautuvat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjas- tossa			Sörnäisten haaraosas- tossa			Töölön haaraosas- tossa			Summa		
	Luku	Smk.	7 ^{1/2} ä	Luku	Smk.	7 ^{1/2} ä	Luku	Smk.	7 ^{1/2} ä	Luku	Smk.	7 ^{1/2} ä
Kertalainat à 5 p.	77,772	3,888	60	12,597	629	85	2,047	102	35	92,416	4,620	80
Puolenvuoden tilaukset à 1 mk.	1,235	1,235	—	125	125	—	9	9	—	1,369	1,369	—
Kuukausitilaukset à 25 p.	400	100	—	61	15	25	2	—	50	463	115	75
Sakot à 50 p.	2,072	1,036	—	219	109	50	36	18	—	2,327	1,163	50
Ruots. luettelot à 5 p.	279	13	95	34	1	70	—	—	—	313	15	65
” ” à 10 p.	109	10	90	44	4	40	—	—	—	153	15	30
” ” à 15 p.	12	1	80	—	—	—	—	—	—	12	1	80
” ” à 20 p.	32	6	40	—	—	—	—	—	—	32	6	40
” ” à 25 p.	16	4	—	—	—	—	—	—	—	16	4	—
” ” à 30 p.	26	7	80	—	—	—	—	—	—	26	7	80
” ” à 60 p.	111	66	60	—	—	—	—	—	—	111	66	60
Suom. luettelot à 5 p.	205	10	25	41	2	05	—	—	—	246	12	30
” ” à 10 p.	—	—	—	31	3	10	—	—	—	31	3	10
” ” à 25 p.	157	39	25	35	8	75	—	—	—	192	48	—
Sekalaista	—	366	60	—	70	60	—	6	05	—	443	25
Summa	—	6,787	15	—	970	20	—	135	90	—	7,893	25

Vuonna 1902 olivat tulot pääkirjaston lainausliikkeestä Smk 6,508: 71, Sörnäisten haaraosastossa Smk 942: 80, Töölön haaraosastossa Smk 86: 45, yhteensä Smk 7,537: 96.

Lukusalien
aukipitäminen.

Lukusaleja päälaitoksessa on vuonna 1903 pidetty yleisölle auki joka päivä, paitsi juhannusaattona, juhannuksena, jouluaattona ja joulupäivänä sekä 27 ja 28 p:nä elokuuta, jolloin, kuten edellä mainittiin, koko kirjastotalo poliisivoiman toimesta pidettiin suljettuna kotietsinnön toimitamista varten. Samaten kuin edellisinä vuosinakin on alakerrassa olevia lukuhuoneustoja pidetty auki kl. 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhlapäivänaattoina kl. 8:aan i. p.), yläkerrassa olevia taas kl. 5—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhlapäivänaattoina kl. 4—8; 11 p:stä kesäkuuta 31 p:ään elokuuta kl. 6—9, sunnuntaina kl. 5—8). Sanomalehtisalissa on kertomusvuoden kuluessa ollut 22 ruotsalaista ja 23 suomalaista sanomalehteä 42 ja 37 eli yhteensä 79 kappaletta yleisön käytettävänä; muissa lukusaleissa taas 57 ruotsalaista ja 38 suomalaista

aikakauskirjaa ja lastenlehteä 75 ja 66 kappaletta, 2 saksalaista, 1 englantilainen ja 1 norjalainen kuvalehti sekä 4 aikakauskirjaa, joissa on sekaisin suomalaista ja ruotsalaista tekstiä. Yhden kappaleen Hufvudstadsbladet lehteä on sen julkaisija antanut ilmaiseksi lukusaliin. Lukusaleissa käyntejä on vuonna 1903 ollut noin 210,922, josta alakerran huoneistojen osalle tulee noin 86,990 ja yläkerran huoneistojen 123,932 käyntiä. Vastaavat luvut vuodelta 1902 olivat: noin 207,458 käyntiä, joista noin 87,330 ala- ja 120,128 yläkerran lukuhuoneistoissa. Taulu lukusaleissa käynneistä on tämän kertomuksen mukana.

Sörnäisten haaraosaston lukusali on vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä joka päivä paitsi pitkänäperjantaina, pääsiäisenä, jouluaattona ja joulupäivänä kl. 10 a. p.—9 i. p. sekä sunnuntai- ja juhlapäivinä kl. 10 a. p.—8 i. p. Siellä on ollut esillepantuna yhteensä 32 sanomalehteä, joista 15 ruotsalaista yhteensä 22 kappaletta ja 17 suomalaista yhteensä 23 kappaletta. Sen ohessa on 48 aikakauskirjaa ja kuvalehteä (niihin luettuina lapsenlehdetkin) ollut käytettävänä kirjastohuoneessa, niistä 22 ruotsalaista, 25 suomalaista ja 1, jossa on sekaisin ruotsalaista ja suomalaista tekstiä, 26, 32 ja 1 kappale.

Kokoussalia siihen kuuluvine sivuhuoneineen ovat kertomusvuoden kuluessa seuraavat yhdistykset ja yhdyskunnat saaneet maksutta käyttöä, nimittäin: Lasten pyhäkoulu (kolme eri osastoa), Lasten raittiusliitto „Toivon Liitto“, raittiusyhdistykset Koitto, Liitto ja Valo, Hermannin nuorisoseuran laulukunta, Naisasialiitto Unioonin Sörnäisten ompeluyhdistys, Siltasaaren urheiluseura sekä voimistelu- ja urheiluseura Ponnistus. Sitäpaitsi useat Sörnäisten työväen sairas- ja hautausapurenkaat ovat pitäneet siellä kokouksia. Kansanomaisia luentoja ovat kuluneena vuonnakin toimeenpanneet Kansanopistoseura sekä kevät- että syyslukukaudella. Niinikään on ylioppilasten yhteinen kansanvalistuskomitea toimeenpannut alkeiskursseja laskennossa, kirjoituksessa ja kirjanpidossa. Kaikkina arkipäivinä on sali maksutta ollut annettu Sörnäisten kansanlastentarhan käytettäväksi kl. 2:een asti i. p. Sunnuntai-iltoina ovat iltamia ja juhlallisuuksia sisäänpääsymaksusta tai maksutta toimeenpanneet useimmat edellä luetellut yhdistykset sekä lisäksi Arbetets Vänner Sörnäisissä, Vanginvartijayhdistys, Hermannin nuorisoseura, N. M. K. Y:n osasto Valkea Risti sekä voimistelu- ja urheiluseura Kullervo.

Paitsi jo mainittuihin tarkoituksiin on suuri sali myöskin huhtikuun lopusta elokuun alkuun annettu käytettäväksi maksuttoman rokotuksen toimittamista varten.

Töölön ja Tehtaankatu 36:n haaraosastoissa ovat lukuhuoneistot olleet yleisön käytettävänä kaikkina päivinä paitsi pitkänäperjantaina, juhannus-aattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä, sanomalehtihuoneet kl. 10—12 sekä 4—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä 8:aan asti), aikauskirjahuoneet kl. 5—7 i. p.; kesäk.—elok. pidettiin kuitenkin Töölön haaraosaston aikauskirjahuone auki ainoastaan samoina päivinä kuin kirjastokin, s. o. keskiviikkoina ja lauantaina. Töölön haaraosastossa on sanomalehtihuoneessa ollut 6 ruotsalaista ja yhtä monta suomalaista sanomalehteä yhteensä 16 kappaletta (8 ruots., 8 suom.) esillepantuna, aikauskirjahuoneessa taas 12 ruotsalaista ja 12 suomalaista lastenlehteä ja aikauskirjaa, yksi kappale kutakin. Haaraosastossa Tehtaankatu 36 ovat vastaavat luvut: 8 ruotsalaista ja 8 suomalaista sanomalehteä 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.); 12 ruotsalaista ja 12 suomalaista aikauskirjaa ja lastenlehteä, yksi kappale kutakin.

Laitoksen Hallitus.

Laitoksen Hallitukseen ovat vuonna 1903 kuuluneet Dosentti Richard Sievers, puheenjohtajana, Professori Fredrik Elfving, Dosentti Julio Reuter (vakinaisina jäseninä) sekä Aessori N. B. Grotenfelt, Hovineuvos W. Westzynthius ja Rehtori Axel Arrhenius (varajäseninä).

Henkilökunta.

Laitoksen henkilökunnassa on vuoden kuluessa sattunut ainoastaan se muutos, että Töölön haaraosaston johtajaksi ylioppilas Y. Tuomikosken jälkeen, joka 1 p:nä helmikuuta erosi toimestaan, otettiin ylioppilas Jarl Weckman. Uuteen vakinaiseen amanuenssinvirkaan päälaitoksen uudessa lukusalissa otettiin 15 p:nä tammikuuta Neiti Alma Hertz.“